

VALİDEBAĞ KORUSUNUN İMARA AÇILMASININ TOPLUM-DOĞA İLİŞKİSİ, ÇEVRE ETİĞİ YAKLAŞIMLARI, HUKUK DEVLETİ VE KATILIMCI ÇEVRE POLİTİKASI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

İrfan DOĞAN¹

Özet

İnsan-doğa ilişkisi, ilkçağlardan itibaren varolagelmiş bir olgu olup insanın doğa ile olan mücadelesini ele almaktadır. İnsanlar daha önceleri doğayı amacına uygun olarak kullanmakta iken daha sonra bu durum insanın doğaya hâkim olma isteğine dönüşmüştür. İnsanın doğaya hâkim olması ve doğayı ele geçirme isteği doğanın sömürülmesi anlamına gelmektedir. Ülkemizde yakın zamanlı doğaya zarar verme girişimlerinden biri de Validebağ Korusu'nun imara açılması konusudur. 1999 yılında 1. derece doğal sit alanı ilan edilen Validebağ Korusu'nun imara açılması gündemi uzun süre meşgul etmiştir. Koruma alanı olarak ilan edilen bölge, çeşitli sebeplerle imara açılmaya çalışılmıştır. Korumaya ilişkin yürütmeyi durdurma kararı verilmesine rağmen yasalar ihlal edilerek çalışmalar devam etmiştir. Bu çalışmada, Validebağ Korusu'nun imara açılması çeşitli yönleriyle tartışılarak insanın doğa ile ilişkisi, çevre etiği yaklaşımları, hukuk devleti ve katılımcı çevre politikaları bağlamında ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çevre tahribatı, doğaya verilen zarar, imar planı değişikliği, toplum-doğa ilişkisi, katılımcı çevre politikası

THE EVALUATION OF RECONSTRUCTION OF VALİDEBAĞ GROVE IN TERMS OF HUMAN-NATURE RELATIONSHIP, ENVIRONMENT ETHICS, STATE OF LAW, AND PARTICIPATIVE ENVIRONMENT POLITICS

Abstract

The phenomenon of human-nature relationship existed since antiquity addresses the struggle between humans and the environment. While humans use nature for the purposes before, this situation has turned into man's desire to dominate nature. Human domination of nature and man's desire to seize nature mean exploitation of nature. One recent attempt to harm to the environment in our country is reconstruction of Validebag Grove. It was declared 1st degree natural protected area in 1999, and recently it has been engaged the agenda because of reconstruction. The region declared as a protected area is tried to open reconstruction. Even though given decision of stay of execution about the Grove, works are continued in violation of the law. In this study, reconstruction of Validebag Grove is

¹ Araş. Gör. İrfan Doğan, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyal Çevre Bilimleri Anabilim Dalı, irfan.dogan@ankara.edu.tr

discussed various aspects and evaluated in the context of human nature relationship, approaches of environment ethics, state of law, and participative environmental politics.

Keywords: Environmental destruction, the damage to the nature, changing of zoning plan, human-nature relationship, participative environmental politics.

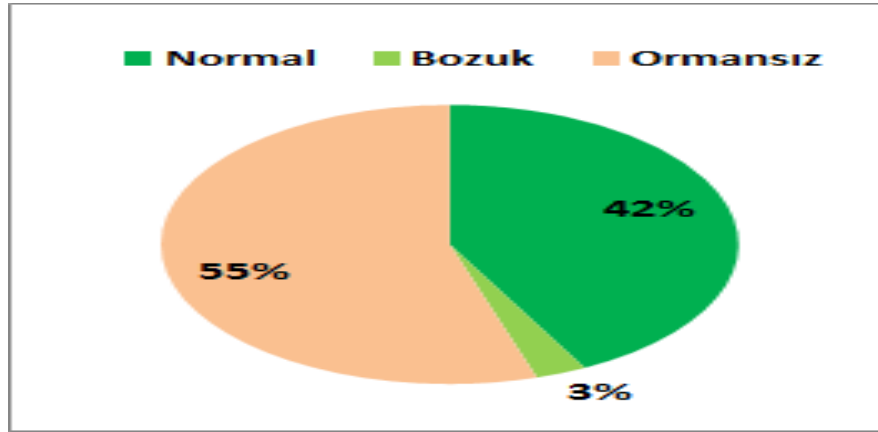
GİRİŞ

Ekolojik sorunların sürekli artması, çevreye verilen zararların önüne geçilememesi, doğal kaynakların hızla tükeniyor olması bizi ve üzerinde yaşadığımız gezegenimizi sürekli tehdit etmektedir. Çevre hızla bozulurken bunun önlenmesi için atılması gereken adımların da sorunların çözümünde yeterli olmaması, endişenin boyutunu daha da artırabilmektedir. Çevre ile ilgili düzenlemeler ve politikaların da mevcut sorunların çözümünde yeterliliği tartışma konusudur. Bununla birlikte, hükümetin doğaya zarar verme girişimleri de sorunların çözümünü zorlaştırmakta ve tehlikenin boyutlarını artırmaktadır. Elektrik ihtiyacını karşılamak için kurulan Hidroelektrik Santralleri (HES) bunlardan biridir. Özyol (2013) HES'lerin geniş bir alanı sular altında bıraktığını, zengin bio çeşitliliğe sahip, verimli araziler, verimli nehir vadileri, otlaklar ya da ormanlık araziler üzerinde tahribata yol açtığını, taşkınlara neden olduğunu, hızla akan suyun bütün parçacıkları taşıyarak havzasına doğru sürüklediğini belirtmiştir. Yapılaşmaya açılan verimli tarım alanları da hükümetin doğaya zarar veren uygulamalarından bir diğeridir. Akseki ve Meşhur (2013) yapılaşmaya açılan Konya ovasını örnek olarak ele almakta, üst ölçekli planlarda kenti çevreleyen verimli tarım arazilerinin korunmasına yönelik bir irade ortaya konmasına karşın alt ölçekli planlarda bu plan kararlarını göz ardı eden bir yaklaşımın sergilendiğini ifade etmektedir. Bununla beraber, Türkiye'ye ilişkin genel bir eksiklik/yetersizlik olarak, tarım topraklarının kentsel baskıya direnebilmesine yönelik ekonomik politikaların ve araçların yeterli düzeyde üretilmediğini vurgulamaktadır. Temel sorun olarak, yasal düzenlemelerle de korunmaya ve amacı dışında kullanımı önlenmeye çalışılan tarım topraklarına yönelik ekonomik araçların yeterli düzeyde geliştirilmemiş olmasını belirtmektedir. Yazman (2012) yeni rant alanları oluşturmak için yeşil alanların yapılaşmaya açıldığını ifade etmektedir. Yapılaşmaya açılan alanlar olarak da Ankara'da Atatürk Orman Çiftliği, İmrahor Vadisi, Zir Vadisi, Dikmen Vadisi, İstanbul'da Elmalı-Ömerli su havzaları, Taksim Meydanı, İzmir'de İnciraltı ve şehrin kıyı kesimleri, Bursa'da Cumalıkızık, Karabük'te Safranbolu, Kocaeli'nde Dilovası ve Eşme Kıyıları'nı sıralamaktadır.

Doğal alanlar yaşam kaynağımızın ve gelecekteki nesillerin daha temiz ve sağlıklı bir çevrede yaşamasının da ön koşulunu oluşturmaktadır. Doğal alanlara sahip çıkılması ve onların korunması gerekirken birtakım amaçlar uğruna doğa yok edilmeye çalışılmaktadır. Bu da kendi elimiz, etkimiz ve ayak izimiz ile kendi sonumuzun hazırlanması demektir. Buradan hareketle kendi geleceğimizi tehlikeye atmaktayız.

Türkiye’de alanların statülerinin değiştirilmesi (1. derece sit alanlarının daha alt kategorilerde değerlendirilmesi) ile doğal yapılar çeşitli amaçlar doğrultusunda imara açılmakta ve böylelikle doğal alanların kullanımının önü açılmaktadır. Bunlardan biri de İstanbul’un önemli orman alanlarından biri olan Validebağ Korusudur. TÜİK (2013) verilerine göre İstanbul’un orman alanları 238 710 hektarlık bir alan üzerine kurulmuştur. Orman alanları İstanbul ilinin %44,4’ünü oluşturmaktadır. İstanbul ili orman alanlarının %58,4’ü Avrupa yakasında, %41,6’ı sı da Anadolu yakasında bulunmaktadır (www.tuik.gov.tr). Orman Genel Müdürlüğü’nün verilerine göre İstanbul’un orman alanları % 3’ü bozuk olmakla birlikte % 45’tir (Şekil 1) (www.ogm.gov.tr). İstanbul Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu’nun 16.07.1999 tarihli ve 11088 sayılı kararı ile 1. derece doğal sit alanı olan Validebağ Korusu imar planı değiştirilerek rant uğruna kullanılmaya çalışılmaktadır.

Şekil 1. İstanbul ili orman varlığı

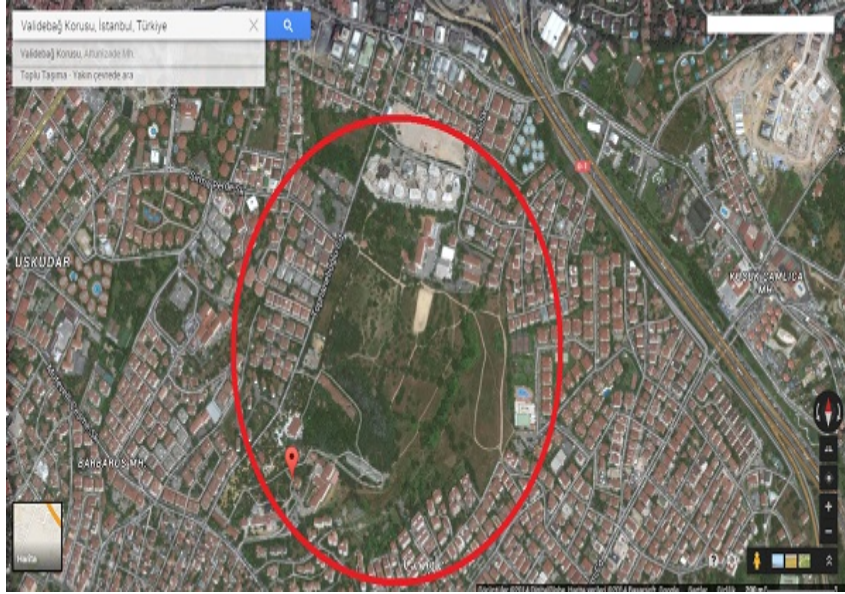

Kaynak: www.ogm.gov.tr /Sayfalar/Ormanlarimiz/Illere-Gore-Orman-Varligi.aspx

Validebağ Korusu, tarihi ve kültürel dokusuyla da önem arz etmektedir. Validebağ Korusu 1798-1807 yılları arasında Osmanlı Sultanı III. Selim tarafından annesi Mihrişah Sultan adına Çamlıca eteklerinde inşa edilmiştir. Sultan Abdülmecid zamanında ise yapı Bezmialem Valide Sultan’a hediye edilmiştir. Bezmialem Valide Sultan, çeşitli ağaç ve bitki türlerinin koruya getirilmesini sağlamıştır. Vefatının ardından arazi, Altunizade ailesine geçmiş ve burada görkemli bir köşk inşa edilmiştir. 1853 yılında Sultan Abdülaziz’in kızkardeşi için koru içinde köşk yapılmıştır. Adile Kasrı olarak da bilinmektedir. Bunun dışında koruda tarihi av köşkü bulunmaktadır (Korular, 1993).

Validebağ Korusu’nun konumuna bakacak olursak; İstanbul’un Anadolu Yakası’nda Üsküdar ilçesinde yer almaktadır (Şekil 1). Koru, İstanbul Anadolu Yakası’nın ikinci büyük yeşil alanı ve birinci derecede doğal sit alanıdır. Korunun içinde birçok yapı bulunmaktadır. Bunlar; Adile Sultan Kasrı, Abdülaziz Köşkü, Validebağ Sanatoryumu, Mustafa Necatibey Öğretmenevi, Çamlı Köşk ve Kuş Evidir (www.validebag.org).

Şekil 2. Validebağ Korusu Haritası

Kaynak: www.listelist.com/validebag-korusu-hakkinda

Korunun ekolojik açıdan önemini değerlendirecek olursak; 100'ün üzerinde göçmen kuş türüne ev sahipliği yapmakta, dünyanın başlıca kuş göç yollarının üzerinde bulunmakta ve doğal yaşamın denge unsurlarından birini oluşturmaktadır. Bu haliyle de ekolojik açıdan sadece İstanbul ve Türkiye için değil dünya için de önem arz etmektedir (Demirdizen, 2013; Korular, 1993).

Koru ile ilgili Üsküdar Belediyesi geçmiş yıllarda çeşitli projeleri hayata geçirmeye çalışmış ve koruya büyük zarar vermiştir. Belediye, 2009 yılında koruda koşu parkuru yaparak Türkiye ve Avrupa Kros Şampiyonası düzenlemiştir. 2012 yılında da koru üzerinde proje ortaya atılmış ve bu projeye göre koruda çocuk parkı, seyir terası, göletler, açık hava tiyatroları ve düğün salonları yapılması planlanmıştır. Yakın zamanda ise korunun içinde yer alan otoparka cami yapılması gündeme gelmiştir. Bunun için de belediye imar planlarında değişikliğe gitmiştir (www.bbc.com).

İstanbul Büyükşehir Belediyesi de Validebağ Korusu ile ilgili yazılı bir açıklama yapmış ve açıklamada şöyle denilmiştir.

“Validebağ Korusu'nun kullanım hakkı daha önce Milli Eğitim Bakanlığı'ndaydı. Korunun bakım işlemleri yapılamıyordu. Bu sebeple 2 yıllığına İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne tahsis edildi. Ön tahsis 2 yıl için geçerli ve bu süre içinde Validebağ Korusu'nda gerekli bakım işlemleri yapılacak. Bu alanın imar ve yapılaşmaya açılması kesinlikle söz

konusu değildir. Emirgan Korusu ve Hidiv Korusu gibi alanlardaki hassasiyet Validebağ Korusu için de geçerlidir " (Radikal, 2014).

Koru ile ilgili Üsküdar Belediyesi de şu açıklamalarda bulunmuştur.

"Bir defa caminin Validebağ Korusu'yla alakası yok. Cami korunun dışında. Altunizade Mahallesi'nde. Yavrupaşa Sokak 34 numarada. Mülkiyeti belediyemize ait tapulu arazimizde. Planda dini tesis alanı içerisinde ve ruhsatlı bir cami yapıyoruz. Bu mahallede cami yok. Bu mahallenin sakinleri 7-8 yıldır buraya cami yapılması için uğraşıyorlar. 3 yüz metre kare butik bir cami. Ahşap kaplama tek minerali. Üsküdar estetiğine yakışır bir cami yapıyoruz (Anonim, 2014).

21.10.2014 tarihinde İstanbul 7. İdare Mahkemesi yürütmeyi durdurma kararı vermiş olup kararı şöyle açıklamıştır.

"Henüz karar verilmeden davacı tarafından davalı ilçe belediyesince uygulamaya başlandığına yönelik dosyaya delil sunulduğu görülmüş olmakla, işlemin uygulanması halinde telafisi güç zarar doğurabilecek nitelikte bulunduğu sonucuna varıldığından, davalı idarenin ara karara cevap alıncaya ve yeni bir karar alıncaya kadar dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasına karar verildi" (Radikal, 2014).

Validebağ Korusu hakkında yargı tarafından yürütmeyi durdurma kararı verilmiş olmasına rağmen cami yapımı inşaatına devam edilmiştir. Üsküdar belediyesi söz konusu alanda parsel değişikliği yapmış olup cami inşaatının İdare Mahkemesinin durdurma kararı verdiği bölgede olmadığını iddia etmiştir. Kocaaslan (2014) söz konusu iddialar ile ilgili

"Aslında istedikleri Validebağ'ı tırtıklaya tırtıklaya korunun içine girmek. Gezi'de yaptıkları gibi, yok biz yol düzenlemesi yapıyoruz falan filan... Bu koru onlar açısından müthiş bir gelir getirecek arazi. Gerçek ağaçlar sökülüp suni ağaç takılacak, büfeler, çay bahçeleri, düğün salonu... Burada kendi hegemonyasını kurmak istiyor."

Normal şartlar altında yürütmeyi durdurma kararından sonra Belediye'nin faaliyetlerine son vermesi gerekir. Buna karşın gece baskınları ile inşaat çalışmaları devam ettirmek isteniyor. Belediye tarafından yapılan resmi

bir açıklamada söz konusu cami inşaatının 'Altunizade'deki 167 pafta, 1313 ada, 197 parselde' bulunduğu belirtilirken, yürütmeyi durdurma kararının ise '1313 ada, 178 parselle ilgili' proje için alındığı, halbuki belediyenin bu parselle hiç ilgisi olmadığı iddia edildi. Halbuki Belediyenin iddia ettiğinin aksine cami inşaatına yürütmeyi durdurma kararı alınan yer, tam da semt sakinlerinin bir haftadır türlü baskılarla karşılaşarak inşaata direndiği alan. Belediye 1/1000 ölçekli imar planlarında '165 pafta, 1313 ada, 178 parselin güneyindeki tescil dışı alan' olarak geçen park parselini 197 olarak değiştirmiş. Fotoğrafta gözüktüğü gibi (Şekil 2) cami inşaatına karar verilen belediye meclis toplantısında da 197 numaralı parsel değil 178 parselin güneyindeki tescil dışı alan ifadesi kullanılmış (Anonim, 2014).

Şekil 3. Validebağ Korusu 197 nolu parsel

Kaynak: www.diken.com.tr/uskudar-belediyesi

Koruya zarar gelmesini istemeyen gönüllüler, yapılmak istenen yapıya karşı çıkmış, tepkilerini dile getirmiş ve eylemde bulunmuşlardır. Yapılan eylem, koruda sabaha kadar nöbet tutmak olmuştur.

Validebağ Korusu'ndaki süreç bu şekilde gelişmiş olup çalışma, Validebağ Korusu'nun imara açılması meselesini ekolojik, hukuksal ve sosyal boyutları ile toplumun doğa ile ilişkisi, çevre etiği, hukuk devleti ve katılımcı çevre politikaları bağlamında tartışmayı amaçlamaktadır.

1. Toplumun Doğa ile İlişkisi

İnsan-doğa ilişkisi yalnızca biyoloji ilgilendirmemekte; ekonomiyi ve sosyal ve kültürel etkileriyle insanları da ilgilendirmektedir. İnsanlar geçim kaynakları için doğayı kullanmakta ve şekillendirmektedirler. Son yıllarda çevre aşırı tahribata uğramış ve yerküremiz ciddi sarsıntılara maruz kalmıştır. Meydana gelen tsunamileri, tayfunları ve kasırgaları yakından takip etmekteyiz. Bu felaketlerin ortaya çıkardığı sosyal, ekonomik ve çevresel sorunları da görmezden gelemeyiz (Doğan, 2015).

İnsanın doğa ile ilişkisi ele alınırken ‘deneyimlediğimiz doğa’ kavramı ön plana çıkmaktadır. Deneyimlediğimiz doğa, insanın doğayı doğrudan gözlemlemesini ve onu bu şekliyle kavramasını kapsamaktadır. İnsanın sürekli gözlemlediği güneşin doğması ve batması, ağaçların yapraklarının düşmesi, baharla birlikte ağaçların çiçek açması, kar ve yağmurun yağması, güneşin sıcaklığını hissetme, vb. örnekler deneyimlediğimiz doğaya örnek teşkil etmektedir. Deneyimlediğimiz doğa kavramında insanın doğayı kendi deneyimlemesi ve doğayı aracı olmadan kavraması önemlidir. Günümüzde insanların doğa ile bağları kopmakta ve doğa ile etkileşimleri azalmaktadır. Özellikle kentlerde doğal alanların yerini betonlaşmanın ve beton yapılarının alması insanın doğayı deneyimleme fırsatını azaltmaktadır.

Validebağ Korusunu düşündüğümüzde, İstanbul’a nefes aldırarak sayılı doğal alanlardan biridir. Kentleşmenin ve dolayısıyla da beton yapıların yoğun olduğu İstanbul’da insanların doğa ile bağı oldukça sınırlı bir durumu gelmiştir. İnsanlar Validebağ Korusu’na gelerek doğa ile baş başa bir gün geçirmekte, yürüyüş yapmakta, oksijeni içlerine kadar çekmekte, çocuklarının oyun oynamalarına izin vermekte, piknik yapmakta, manzarayı seyretmekte ve dolayısıyla doğayı deneyimlemektedirler. Bu yüzden deneyimledikleri doğanın yağmalanmasına da izin vermek istememektedirler. Yerel halk da kendi parçası gibi hissettikleri doğanın kullanılmasına ve betonlaşmaya karşı çıkmaktadırlar. Koruya yakın yerlerde olanlar dışında İstanbul’da ikamet edenler de gönüllü olarak bölgeye gelmişler ve yerel halka destek olmuşlardır.

Deneyimlediğimiz doğadan başka ‘realist anlamda doğa’ kavramı da bulunmaktadır. Bu kavram, doğanın doğal işleyiş ve yasalarını ortaya koymaktadır. Realist anlamda doğa, fiziksel dünyada işleyen nedensel güçler ve süreçlerdir. Bunlar, doğa ve biyolojik bilimlerin araştırma konuları ve çalışma nesnelere dir. Canlı, cansız tüm varlıklar doğanın yasalarına tabidir ve hiçbiri doğanın süreçlerinden kopup kurutulamaz. Nedensel yasalar ve süreçler olarak doğa, neyin, hangi koşullarda yapılıp yapılmayacağına sınırlarının bulunup bulunmadığına ışık tutar (Çoban, 2014).

Realist anlamda doğa bakımından Validebağ Korusu'nu değerlendirdiğimizde, orada bulunan canlı yaşamı da etkilenecektir. Orman varlığının azalması oksijen kaynağının azalması da demektir. Demirdizen (2013) korunun doğal niteliğinin de kaybolacağına işaret etmekte; çalılar, böcekler, kuşlar, biyolojik çeşitlilik, yaban hayatı, doğal çevre, yer altı ve yer üstü habitatının etkileneceğini bildirmektedir. Bu bakımdan doğa yasaları neyi yapıp neyi yapmayacağına insana söylememektedir ve bir akış içinde kendi seyrine devam etmektedir. Burada önemli olan, koruya dokunacak insanların ekolojik yaşamın bozulacağını düşünmeleridir. Oradaki ekolojik yaşam etkileneceğinden insan yaşamı da bundan etkilenecektir.

Kuşkusuz deneyimlediğimiz doğa ile realist anlamda doğa birbirinden kolayca ayrılmaz. İklim sistemi gibi, deneyimlediğimiz bir ormanın ekosistemi de doğadaki ilke ve süreçlerin işleyişine bağlıdır. Bunun yanında ikisinde de olumsuz toplumsal etkiler oluşturabiliriz. Bir orman yapılaşmaya açıldığında olsun, küresel ısınmada olsun ekosistem üzerinde toplumsal etki yaratılmış demektir (Çoban, 2014). Validebağ Korusu da bu duruma güzel bir örnek oluşturmaktadır çünkü bahsedildiği gibi orman yapılaşmaya açılmaya çalışılmış, imar planlarında değişikliğe gidilmiş ve bunun sonucunda da toplumsal bir muhalefet oluşmuştur.

Bunlardan başka 'içkin doğa' olarak adlandırılan bir kavram bulunmaktadır. İçkin doğa Williams'ın tanımıyla (1988) bir varlığın kendinde, içinde özünde bulunan bir özelliği anlatır (Akt: Çoban, 2014). İçkin doğa, aslında, doğaya anlamlar yüklenmesidir.

Doğa, toplumsal konuma göre farklılaşan biçimde de görülebilmektedir. Bir derenin suyu, bir köylünün kendisi, hayvanları ve geçimini sağladığı bahçesi için bir varlık koşulu iken o dereye hidroelektrik santral kuran sermayedar için birikim çarkını döndüren araçtır (Çoban, 2014). Aynı şekilde Validebağ Korusu için de orada yaşayan ve kullanan yerel halk için kendinden bir parça, içkin bir değer, hükümet için ise gelir getirici rant kapısıdır.

Toplumun doğa ile ilişkisini toplumsal bağlamda ele aldığımızda iki yaklaşımla karşılaşmaktayız. Bunlar da biri realist yaklaşım diğeri de toplumsal inşacılıktır. Realist yaklaşımda doğa, nesnel doğa yasaları içinde neden-sonuç ilişkisi kurularak açıklanır. Toplumsal inşacılık bağlamında doğa ise dilde ve söylemde kurularak açıklanır. Validebağ Korusu için hükümetin oranın camiye ihtiyacı var cami yapılacak demesi bir anlamda söylemde doğa ile ilişkisini ortaya koymaktadır. Realist anlamda ise ağaçlar kesileceği için orada varolan ekosistem bozulacak ve oradaki canlı yaşamı etkilenecektir.

2. Çevre Etiği Yaklaşımları

Çevre etiği; çevre felsefesi, insanmerkezli etik, insanmerkezli olmayan etik, normatif etik, felsefi etik, etik görelilik, doğal yasa geleneği, yararcılık, deontoloji, dinsel çevre etiği gibi kavramları içermektedir. “İnsan merkezli etik” (Antroposantrik), yalnızca insanın ahlaki bir değere sahip olduğunu öne sürer. Buna göre, her ne kadar doğal dünyaya karşı sorumluluklarımız olduğu söylenirse de doğal dünyaya karşı doğrudan bir sorumluluğumuz yoktur. “İnsan merkezli olmayan etik”, hayvanlar ve bitkiler gibi öteki doğal nesnelere de ahlaki bir statü tanır. Bu yaklaşım genel olarak standart etik kurallarının gözden geçirilmesini ve daha da genişletilmesini gerektirir. “Yararcılık”, eylemlerimizin sonuçlarını değerlendiren ve bize toplam toplumsal yararları en çoğa çıkaracak biçimde davranmamız gerektiğini bildiren bir etik yaklaşımdır. “Doğa yasaları etiği”, etik davranışlara doğal hakların ve doğa hukukunun yön vermesi gerektiğini öne sürer. “Etik görelilik”, neyin doğru neyin yanlış olduğu ile ilgili nesnel etik yargılar oluşturmanın olanaklı olmadığı şeklinde tanımlanmaktadır. “Doğal yasa geleneği”, etik geleneğin çevre konularını açıklayabildiğini varsayar; biyoloji ve etik arasındaki yakın ilişkiden söz eder. “Felsefi etik”, felsefenin bir dalı olarak, nasıl yaşamamız gerektiğini gösteren geleneğin akıl süzgecinden geçirilmesini amaçlayan etikdir. “Normatif etik”, etik yargılar oluşturma, öğütler verme ve neyin gerekli ya da zorunlu olduğuna ilişkin değerlendirme yapmaya yarayan etikdir. “Deontoloji”, bir eylemin sonuçlarından çok dayanmakta olduğu ilkeye ağırlık vermektedir. “Dinsel çevre etiği”, daha sorumlu bir çevre için düşünsel ve etik kaynaklar bulmak amacıyla dinsel geleneklerin incelenmesine dayanan etikdir (Jardins, 2006; Miller, 1994; Wenz, 1988).

İnsanların yararlı saydıkları çevre ile ilgili uygulamaların zararları da olabilmektedir. Herhangi bir uygulama yapılacakken zararının da düşünülmesi gerekmektedir. Etik ikilem oluşturan çevreye yönelik uygulamalarda konunun artısı ve eksisi düşünülüp seçenekler içinde optimumu uygulanmalıdır. Validebağ korusu için hükümet (Radikal, 2014) kendi kararlarını uygulamak istemiştir. Koruya yapılacak herhangi bir yapının ekolojiye olası zararları düşünülmemektedir. Buradan da çevre konusuna etik yaklaşılmadığı göze çarpmaktadır.

Çevre etiğinin çıkış noktası, çevreye yönelik düzenleme, iyileştirme ve uygulamaların nasıl çevredeki diğer unsurlara (bitki, hayvan, hava, toprak, su) zarar vermeden ve en az zararlarla yapılacağıdır. Jardins (2006) geçmişe bakarak eski deneyimlerin de karar sürecine yansıtılmasını uygun bulmaktadır. Bu doğrultuda, Validebağ Korusu ile ilgili hükümetin vereceği kararda çevre ile ilgili bitki, hayvan, toprak gibi unsurlara dikkat edilmemiş ve bu noktada çevre etiğine ters düşülmüştür.

Çevre etiği iki düzeyde ele alınmaktadır. Birincisi, ne yapılması, nasıl yaşanılması gerektiği ile ilgili pratik düzey, ikincisi ise nasıl karar verileceği ve neye değer verileceği ile ilgili düşünmeyi içeren soyut ve akademik düzey (Jardins, 2006). Çevre etiği çevre ile ilgili konuları hem teorik düzeyde hem de pratik düzeyde ele almaktadır. Yani, kuram ve uygulama bütünlüğü içinde çevre sorunlarının çözümü tartışılmaktadır. Validebağ Korusu hakkında verilecek kararda (Atalay, 2014) ne sivil toplum düzeyinde ne de yerel halk düzeyinde kararlara katılım sağlanamamıştır. Hiç kimsenin fikrini ifade etmesine yer bırakılmamıştır. Akademik düzey bakımından hükümet tarafından korunun yüksek değeri sebebiyle yapılaşma yoluna gidilmiştir. Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) İstanbul Şubesi, koru için Boğaziçi'nin eşsiz topografyasının parçası olan Üsküdar'ın doğal yapısı ve simgesel değeri yüksek olan parsel olarak nitelendirmektedir (TMMOB İstanbul Şubesi, 2014). Demirdizen (2013) koru hakkında tarihi ve doğal özellikleri iç içe geçmiş, Boğaziçi dışında İstanbul genelinde benzeri çok azalmış doğal niteliğiyle korunmasında fayda olan nadide bir yer olarak söz etmektedir. Pratik düzey bakımından da ne yapılması gerektiği ile ilgili belediye tarafından tek seçenek belirlenmiştir o da bölgeye cami yapmak. Çevre etiğinin ne pratik düzeyinde ne de akademik düzeyinde koru etraflıca tartışılmış ve bölge halkının istekleri dikkate alınmıştır.

Bilim ve etik çevre politikalarında birlikte kullanılmalı ve çevre etiği de bilime dayanmalıdır. Çağdaş bir etik anlayışı, hem insanı, hem insan dışındaki canlıları hem de çevreyi odak alan ve kapsayan bir anlayıştır. Çevre konusu felsefeden de yararlanılarak normatif etiğin de ötesinde felsefi etik ile değerlendirilmelidir. Normatif etik, etik yargılar oluşturma, öğütler verme ve neyin gerekli ya da zorunlu olduğuna ilişkin değerlendirme yapmaya yarayan etikdir. Yani değer yargılarına dayalı etikdir. Felsefi etik ise felsefenin bir dalı olarak, nasıl yaşamamız gerektiğini gösteren geleneğin akıl süzgecinden geçirilmesini amaçlayan etikdir (Rachel, 1993). Buna göre çevre tartışmaları genel geçer olması nedeni ile etik göreliliğe göre değil felsefi etiğe göre çözümlenmelidir.

Çevre etiği açısından doğal yasa geleneğinde tartışılan nokta, her doğal olanın iyi olup olamayacağıdır. Bu gelenek, insanların karışmadığı doğal dünyanın olması gereken durum olduğunu savunmaktadır. Yararcı gelenekte tartışılan nokta, eylemin iyi olan sonuçları daha da artırma konusunda etki oluşturup oluşturmadığıdır. Bu gelenek, toplumsal yarar için ağaçların kesilmesini, türlerin yok olmasını öngörebilir. Validebağ Korusu'nda da daha çok çevre etiği ilkelerinden yararcılık göz önünde bulundurulmuştur çünkü tekil refahın artırılması için korunun imara açılmasına ve ağaçların kesilmesine izin verilmiştir. Deontolojik etikte tartışılan nokta, toplumsal yarardan çok eylemin dayanmakta olduğu ilkeler, ödevler ve haklardır. Bu gelenek, çevre ile ilgili yapılacak eylemlerde haklara atıfta bulunmaktadır. Valideğ Korusu örneğinde deontolojik çevre etiğine henüz gelememiş bulunmaktayız çünkü oradaki halkın isteği, orada bulunan bitki ve hayvanların değeri, vb. düşünülmemiş ve yalnızca toplumsal yarar güdülmüştür.

Çevre etiği konusu çevre sorunlarının kendisi ve çözümünde felsefeden de yararlanarak bir bakış açısı getirmekte ve yeni ufuklar açmaktadır. Çevre sorununun kendisini, yararları, zararları, insan üzerindeki etkileri, vb. açılardan geniş bir şekilde ele almakta ve tartışmaktadır. Çevre konusunda bilim ve teknolojinin yanı sıra felsefi etiği, erdem etiğini, etik kuramları da katarak konunun derinlemesine incelenmesini yapmaktadır (Jardins, 2006). Valiebağ Korusu'nda sorun etraflıca masaya yatırılmamış, zararları, insan üzerindeki etkileri, vb. unsurlar göz ardı edilmiş felsefi etiğe, çevrenin ve oradaki canlı yaşamının korunması değerine dikkat edilmemiş ve bu yönüyle erdem etiği de hiçe sayılmıştır.

3. Hukuk Devleti

Geleneksel olarak, hukuka ilişkin, iki farklı anlayış söz konusudur. İlk olarak, hukuk, yetkili organlar tarafından çıkarılmış bulunan kurallar bütünü olarak tanımlanmaktadır. İkinci olarak ise, adil olan ve adil olduğu için itaat edilen hukuk olarak tanımlanmaktadır. Her iki hukuk kavramı, farklı hukuk devleti anlayışıyla ilişkilidir. Önceden ilan edilmiş ve belirlenmiş kurullarla siyasi iktidarın bağlı olması anlamındaki hukuk devleti, birinci anlamdaki hukukla ilişkilidir. İyi veya adil anlamdaki yönetimi vurgulayan hukuk devleti ise, ikinci anlamdaki hukukla ilişkilidir (Uygur, 2004). Validebağ Korusu meselesinde devlet, hukuk düzeni içinde verilen karara uymamıştır. Bu bağlamda, yukarıda vurgulanan iyi ve adil devleti vurgulayan hukuk devleti sorgulanmalı ve tartışılmalıdır. Aynı şekilde, siyasi iktidar belirlenmiş hukuk kurallarına bağlı bulunmaktadır.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 4001 sayılı Kanunla değişik 28'inci maddesine göre "Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye veya eylemde bulunmaya mecburdur. Bu süre hiçbir şekilde kararın idareye tebliğinden başlayarak otuz günü geçemez." Sözü edilen kanun ve maddeye göre "Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemeleri kararlarına göre işlem tesis edilmeyen veya eylemde bulunulmayan hallerde idare aleyhine Danıştay ve ilgili idari mahkemede maddi ve manevi tazminat davası açılabilir." Görüleceği üzere idari yargı mercilerince verilen esasa yönelik kararlarla yürütmeyi durdurma kararlarının uygulanması, aksine hareket edilmesi müeyyidelere bağlanmış bir zorunluluktur. Bu zorunluluğa riayet edilmesini sağlamak ve idarenin keyfi hareketinin önüne geçmek için 30 günlük bir süre konulmuş ve bu süre içerisinde kararın uygulanmaması halinde hem idare aleyhine hem de kararı uygulamayan kamu görevlisi aleyhine tazminat davası açılabileceği belirtilmiştir. Kanunla 30 günlük bir süre belirlenmiş olması idarece kararın uygulanması için 30 gün beklenebileceği manası içermemekte, idare tarafından ne olursa olsun en geç 30 gün içerisinde işlem tesis edilmesi gerektiğini hüküm altına almaktadır. Olması gereken idarenin yargı kararının tebligatını alır almaz buna uygun işlem tesisi için harekete geçmesidir. Öte yandan yargı kararının uygulanmaması ceza hukuku

açısından da suç oluşturmakta ve kararı uygulamayan kamu görevlileri aleyhine cezai takibat yapılmaktadır. Yargıtay 4. Ceza Dairesinin 23.10.2000 tarih ve E. 2000/5861 K. 2000/6973 sayılı kararıyla "Yürütmenin durdurulması ve katılanın görevine iadesine ilişkin Danıştay kararını tebliğ gününden itibaren 30 gün içinde yerine getirmeyen genel müdür olan sanığın eylemi İYUY.nın 28/1. maddesine aykırı olması nedeniyle TCY.nın 228. maddesindeki suçu oluşturacağına karar verilmiştir. Yine Danıştay'ın muhtelif kararları ile yargı kararını uygulamayanlar hakkında cezai takibat yapılması gerektiği yolunda kararlar verilmektedir. (Danıştay 2. Daire 23.5.2000 E:2000/1718 K:2000/2577), (Danıştay 2. Daire 3.12.1999 E:1998/692 K:1999/2774). Yargı kararını yerine getirmeyen kamu görevlileri 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 257'nci maddesinde yerini bulan "görevi kötüye kullanma" suçunu işlemiş olacaklar ve maddede belirlenen duruma göre değişik cezalarla cezalandırılacaklardır (Güçlü, 2010). Bu da bir anlamda koru hakkında verilen karara uyulmamasında hukuk devletinin yok sayıldığını gözler önüne sermektedir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın ikinci maddesine² göre devletin hukuk devleti olmasının gerekliliklerini ve yükümlülüklerini yerine getirmek durumundadır. Validebağ Korusu hakkında yürütme kurulu kararı verilmesine rağmen bölgede inşaatın devam etmesi ile ilgili olarak Atalay (2014) şunları söylemektedir.

"Devletin kendi mahkemelerinin kararlarına dahi uymayacağı, hukukun maddi hayattaki karşılığının artık tek parti devletinin patronajına ve şer'i kaynaklara ne kadar uyduğu ile sınırlı olduğu bu meselelere en uzak mahalle sakini tarafından bile görülebilir hale gelmişti. Atalay'ın da vurguladığı nokta, devletin kendi mahkemelerinin kararlarına bile uymamasıdır."

Atalay (2014) devletin kendi mahkemelerinin kararlarına uymadığını, en azından ona uymasını talep eden, talep etmekle yetinmeyip bunu sağlamaya çalışan, bunun için her türlü polis şiddetine göğüs germeye çalışan vatandaşların olduğunu vurgulamıştır. Bu açıdan bakıldığında, mahkemenin yürütme kurulu kararı verilmesi bir yana, onu uygulamaya çalışanlara dahi polis şiddeti uygulanmıştır.

Anayasamızın 125. maddesi idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı yargı yolunun açık olduğunu ifade etmektedir. Aynı maddede, "İdari işlemin uygulanması halinde telafisi güç veya imkansız zararların doğması ve idari işlemin açıkça hukuka aykırı olması şartlarının birlikte

² "Türkiye Cumhuriyeti, toplumun huzuru, milli dayanışma ve adalet anlayışı içinde, insan haklarına saygılı, Atatürk Milliyetçiliğine bağlı, başlangıçta belirtilen temel ilkelere dayanan, demokratik, laik ve sosyal bir hukuk devletidir."

gerçekleşmesi durumunda gerekçe gösterilerek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir” ifadesi yer almaktadır. Validebağ Korusu için idare mahkemesine başvurulmuş ve İstanbul 7. İdare Mahkemesi bu maddeye dayanarak yürütmeyi durdurma kararı vermiştir.

Anayasamızın 138. maddesi yargı ve yargının bağımsızlığı konularına işlemekte ve yargı organının yasama ve yürütme ile ilişkisi açıklanmaktadır. Maddede şunlar yer almaktadır. “Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. Görülmekte olan bir dava hakkında Yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz. Yasama ve yürütme organları ile idare, mahkeme kararlarına uymak zorundadır; bu organlar ve idare, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremez ve bunların yerine getirilmesini geciktiremez.” Bu madde açıkça yargı organının verdiği kararlara yasama ve yürütmenin uyması gerektiğini göstermektedir. Bu maddeye dayanılarak belediyenin Validebağ Korusu hakkında yargı kararlarına uymadığı ve anayasal suç işlediği söylenebilir.

Atalay (2014) yazısında, bu meseleye dikkat çekmekte ve herhangi bir gerekçe ile yapılaşmaya açılmasına itiraz eden vatandaşların devlete ve devletin temsilcisi olan polise yürütmenin durdurulması kararı gereğince inşaatın durdurulması ve ağaçların yok edilmemesi gerektiğine dair uyarılarının olduğunu vurgulamaktadır.

4. Katılımcı Çevre Politikası

Katılımcı yaklaşım, çevre sorunlarına çoğulcu ve katılımcı bir mercekten bakar. Toplumun doğa ile ilişkilerinin kuramsal olarak anlaşılması, çevre değerlerinin niçin korunması gerektiği, çevre etiği gibi konularda katılımcı yaklaşıma özgü tekil bir görüşten söz edemeyiz. Bu gibi konulardaki görüşler, aktörlerin etkileşime girdikleri tartışma süreçlerinde süzülerek biçimlenir (Keleş ve ark., 2012). Çevre ile ilgili konularda farklı uzmanları, sivil toplum tabanlı hareketleri, konunu uzmanlarını ve politika yapımcılarını bir araya getirir. Validebağ örneğinde katılımcı bir yaklaşım görülmemekte olup sorun çok boyutlu bir biçimde farklı gruplarla detaylı bir şekilde ele alınmamıştır.

Çevre politikalarının katılımcı yaklaşıma göre oluşturulması için iki ana yöntem izlenebilir. Birincisi, karar ve yönetim süreçlerinin demokratikleştirilmesi ve yurttaş katılımına olanak sağlanmasıdır. Örneğin, görüşme, danışma, tartışma, sorgulama, görüş sorma, pazarlık, bilgilendirme, duyurma, talepleri dinleme, halkoyuna sunma, lobicilik baskı grubu taktikleri, gösteriler, basın

açıklamaları, bojkotlar, vb. katılım biçimleri olarak siyasal aktörlerin etkileşim yolları olabilir (Keleş ve ark., 2012).

İkincisi de devletin çevre yönetimi yapılarının dönüştürülmesi ve çeşitli tarafların paydaş olarak politika sürecine katılmasıyla yönetim olarak adlandırılan bir dizgenin oluşturulmasıdır. Merkezi otoritenin tekil bir politika yapım merkezi olarak çevre sorunlarını çözmeyi amaçlayan önlemleri dayattığı bir yapı yerine, çok katmanlı ve çok paydaşlı bir dizge sunulur (Keleş ve ark., 2012).

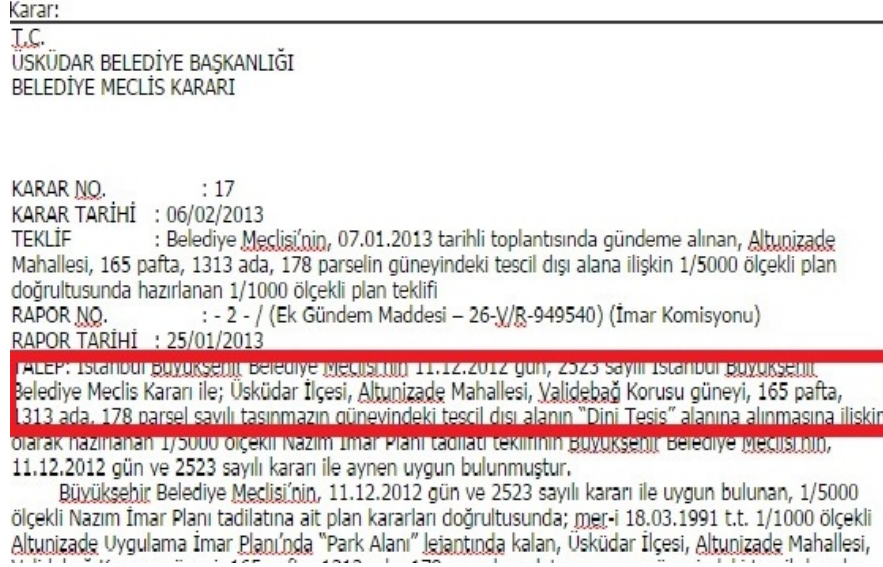
Validebağ Korusu konusunda halkın soru sorma, eylemde bulunma, bojkot etme, vb. haklarını kullanmalarına izin verilmemiş, yürütme durdurma kararına rağmen yerel halk ve vatandaşlar polis tarafından dövülmüş, tehditler almış ve gözaltına varıncaya kadar ileri gidilmiştir (www.bbc.com). Validebağ konusunda katılımcı yaklaşımı tartışmak oldukça ironik gözükmektedir. Validebağ gönüllülerinin sesleri kesilmek istenmiştir. Otorite tarafından koru hakkında tek yetkili benim gibi bir tavır içine girilmiştir. Bu noktada katılımcı çevre politikalarının yeterince gelişmediği görülmüştür. Katılımcı çevre politikalarını uygulamak için yeterince bilinç ve farkındalık seviyesinin olmadığı da önemli bir sorun olarak görülebilir.

Katılımcı çevre politikalarına sermaye grupları da katkı vermektedir ve bu grup, kararlarda oldukça etkin görünmektedir. Keleş ve arkadaşları (2012) sermaye kesiminin politika yapım süreci üzerindeki etkisiyle herhangi bir paydaşın etkisini yarışan çıkarlar olarak eşitlemenin toplumsal gerçeklerle bağdaşmaktan uzak olduğunu belirtmektedir. Bu ilişkilere bir de ekonomik büyüme, istihdam, siyasal istikrar, sermaye birikimi, toplumsal zenginlik, gelişme ve zenginleşme gibi unsurların eklenmesi ile çevrenin korunmasının göz ardı edilebileceğini ifade etmektedir. Bunların öteki toplumsal kesimler karşısında işveren kesiminin karar alma sürecine yoğun etkisini ideolojik olarak da haklı kılmaya yardımcı olduğunu vurgulamaktadır. Bu bağlamda, Validebağ Korusu'nun imara açılmasında sermaye unsuru olmasını, rant ve gelir getirici bir kapı olmasını unutmamız gerekir. Özellikle toplumsal gelişme, zenginlik ve ekonomik büyüme hedeflendiğinden Validebağ da tehdit altında bulunmaktadır ve orada yapılmaya çalışılan yapılar da bunun göstergesidir. Bölgede planlanan yapılarla ilgili de sermaye unsurunun baskın gücünü görmekteyiz. Oradaki yapılaşmanın da hangi firmalara ya da şirketlere verildiği bunun güzel örneğidir. Bu süreçte katılımcı politika araçlarından planlama, halka danışma ve politika görüşmeleri gibi araçlara başvurulmamıştır. Vatandaşların bilgi edinme hakkı, gönüllü uygulamalar (Validebağ Gönüllüleri) vb. araçlar engellenmeye çalışılmıştır.

Son olarak da kapitalizmin doğayı ele geçirmesi bakımından tartışacak olursak Validebağ Korusu'nda çeşitli yapıların yapılması amaçlanmıştır. Toplumsal çıkar ve yarar gözetilmeksizin

sermayenin yararı düşünülmüştür. İmar planı değişikliğine ilişkin belediye meclis kararı Şekil 3'te yer almaktadır.

Şekil 4. Validebağ Korusu hakkında Üsküdar Belediyesi kararı

Kaynak: <http://www.diken.com.tr/uskudar-belediyesi/>

Endüstride kitlesel ve seri üretimle birlikte insan ve doğa ilişkisi de farklı boyutlara taşınmıştır. Çünkü kapitalizmde artık üretim ihtiyaçları karşılamak için değil pazarda satılmak için yapılmaktadır. Ayrıca üretim teknolojisinin gelişmesiyle ürün işlemek kolaylaştığından tarımdan hayvancılığa kadar geniş bir alandan fabrikalara ve atölyelere doğru ürün akışı yaşanmaya başlanmıştır. Bu nedenle çevre varlıkları aslında birçok farklı niteliğe sahipken sanayi kapitalizmi yüksek gelir getirmesini umdukları bir ya da birkaç özellikleri için onlarla ilgilenmeye başlamıştır (Foster, 1999'dan aktaran Birdişi, 2014).

Kapitalizm, sermayenin değer kazandığı, ekolojik tahribatın ve yıkımın yoğunlaştığı süreçlerdir. Bu nedenle finans, gıda, enerji ve çevre krizleri daha fazla kâr arayışında sınır tanımayan kapitalizmin yapısal krizlerinin dışı vuruşudur. Varolan her şey kapitalist üretim biçiminin sürekliliğini sağlayan kâr hadlerinin arttırılması ve sermaye birikiminin genişletilmesi içindir. Burada doğa, sermaye sahipleri tarafından, insanın onunla birlikte içinde var olduğu bir bütün değil, sadece insanlığın –ki bu eşittir sermayenin- yararına kullanılması için sunulmuş bir hammadde deposu olarak görülür. Ve sermaye birikiminin genişlemesi için çok hızlı bir biçimde doğayı dönüştürme eylemine girişerek bu hammadde deposundan en uygun şekilde yararlanılmaya çalışılır. (Altıok, 2014). Dolayısıyla, doğa sermayenin esiri olmaktadır.

Altıok (2014) doğayı yok eden, doğayı yok ettiği ölçüde insanlığı yok eden ve daha da önemlisi sadece günümüzde süregelen yaşamı değil, geleceğe ilişkin “potansiyel yaşam biçimini” de yok edecek olan sermaye birikiminden söz etmektedir. Validebağ Korusunun imara açılması ile birlikte koru yapılaşmaya açılmak istenmektedir. İstanbul’da kentleşme ve buna bağlı olarak betonlaşma rekor düzeylere ulaşmaktadır. Validebağ, kente nefes aldırان önemli yerlerden biridir. Hiçbir rant ve sermaye uğruna harcanmamalıdır.

Doğa, yaşamı destekleyen bir sistem olmanın ötesinde üretim kaynaklarının bulunduğu bir depo olarak algılandığından çevre sorunlarına yönelik ilgi aynı zamanda ekonomik kaygıları da içermektedir. Doğaya ve çevre sorunlarına olan bu yaklaşım mekanik ve parçalı bir doğa algısının sonucudur ve çevre sorunlarının da gerçek nedenidir (Birdişli, 2014).

SONUÇ

Çevremiz sürekli kirlenmekte ve tahrip edilmektedir. Çevre bozulmaları endişe verecek boyutlara ulaşmaktadır. Çeşitli amaçlarla çevreyi bozma girişimlerinin sayısı da az değildir. Ülkemizde sermaye unsuru olarak doğadan yararlanılmakta ve imar planları değiştirilerek yapılar imara açılmaktadır. 2014 Ekim ayında meydana gelen olaylardan biri de Validebağ Korusu’nun imara açılmasıdır. Çeşitli amaçlarla daha önceleri üzerinde plan yapılan İstanbul’un güzide yerlerinden ve ormanlık alanlarından biri olan Validebağ Korusu’nda imar değişikliğine gidilmiştir. Koruya cami yapılması gündeme gelmiştir. Yerel halk da yapının korunması ve rant uğruna harcanmasının önüne geçilmesi amacıyla yargı yoluna gitmiştir. İdare mahkemesi tarafından yürütmeyi durdurma kararı verilmesine rağmen bölge üzerinde çalışmalar devam etmiştir. Korunun gönüllüleri orada nöbet beklemiş ve korumaya çalışmıştır.

Toplumun doğa ile ilişkisi bakımından olayı değerlendirecek olursak; insanlar deneyimledikleri doğanın yağmalanmasına da izin vermek istememektedirler. Oranın yerel halkı da kendi parçası gibi hissettikleri doğanın kullanılmasına ve betonlaşmaya karşı çıkmaktadırlar. Realist anlamda doğa bakımından orada bulunan canlı yaşamı da etkilenecektir. Orman varlığının azalması oksijen kaynağının azalması da demektir. Burada önemli olan, koruya dokunacak insanların ekolojik yaşamın bozulacağını düşünmeleridir. Oradaki ekolojik yaşam etkileneceğinden insan yaşamı da bundan etkilenecektir. Validebağ Korusu için de orada yaşayan ve kullanan yerel halk için kendinden bir parça, içkin bir değer, hükümet için ise gelir getirici rant kapısıdır.

Çevre etiği açısından olayı değerlendirdiğimizde; Validebağ Korusu’nda daha çok çevre etiği ilkelerinden yararcılık göz önünde bulundurulmuştur çünkü tekil refahın artırılması için korunun imara

açılmasına ve ağaçların kesilmesine izin verilmiştir. Valideğ Korusu örneğinde deontolojik çevre etiğine henüz gelememiş bulunmaktayız çünkü oradaki halkın isteği, orada bulunan bitki ve hayvanların değeri, vb. düşünülmemiş ve yalnızca toplumsal yarar güdülmüştür.

Hukuk devleti ve anayasal açıdan konu değerlendirildiğinde; devlet kendi mahkemelerinin kararlarına uymamış en azından ona uymasını talep eden, talep etmekle yetinmeyip bunu sağlamaya çalışan, bunun için her türlü polis şiddetine göğüs germeye çalışan vatandaşları engelleme ve gözaltına alma yoluna gitmiştir. Anayasanın 125. Maddesine dayanılarak Validebağ Korusu için idare mahkemesine başvurulmuş ve İstanbul 7. İdare Mahkemesi bu maddeye dayanarak yürütmeyi durdurma kararı vermiştir. Anayasanın 138. maddesi açıkça yargı organının verdiği kararlara yasama ve yürütmenin uyması gerektiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, anayasanın 138. madde uyarınca Validebağ Korusu hakkında yargı kararlarına uyulmadığını göstermektedir.

Katılımcı çevre politikası açısından mesele ele alındığında; Validebağ örneğinde katılımcı bir yaklaşım görülmemekte olup sorun çok boyutlu bir biçimde farklı gruplarla detaylı bir şekilde ele alınmamıştır. Validebağ Korusu konusunda halkın soru sorma, eylemde bulunma, boykot etme, vb. haklarını, yürütme durdurma kararına rağmen yerel halk ve vatandaşlar polis tarafından dövülmüş, tehditler almış ve gözaltına varıncaya kadar ileri gidilmiştir. Toplumsal gelişme, zenginlik ve ekonomik büyüme hedeflendiğinden Validebağ da tehdit altında bulunmaktadır ve orada yapılmaya çalışılan yapılar da bunun göstergesidir. Bölgede planlanan yapılarla ilgili de sermaye unsurunun baskın gücünü görmekteyiz. Bu süreçte katılımcı politika araçlarından planlama, halka danışma ve politika görüşmeleri gibi araçlara başvurulmamıştır. Vatandaşların bilgi edinme hakkı, gönüllü uygulamalar (Validebağ Gönüllüleri) vb. araçlar engellenmeye çalışılmıştır.

Son olarak da kapitalizmin doğayı ele geçirmesi bakımından tartışacak olursak Validebağ Korusu'nda çeşitli yapıların yapılması amaçlanmıştır. Toplumsal çıkar ve yarar gözetilmeksizin sermayenin yararı düşünülmüştür.

Kaynaklar

Akseki, H. ve Meşhur, M. C. (2013). Kentsel yayılma sonucu yapılaşmaya açılan verimli tarım alanları: Konya kenti deneyimleri. *Megaron Dergisi*. 8 (3), 165-174. doi: 10.5505/MEGARON.2013.99609.

Altıok, M. (2014). Ekolojik kriz, kapitalist birikimin sürdürülebilirliği, gelecek ve ütopya. *İktisat Politikası Araştırmaları Dergisi*. 1 (1): 81-98.

Atalay, C. (2014, 2 Kasım). Koruyu korumak. <http://www.sendika.org/2014/11/koruyu-korumak-can-atalay-birgun/>

Birdişli, F. (2014). Çevreye metaekolojik yaklaşım ve doğada karşılıklı dayanışma ilkesi. *Akademik İncelemeler Dergisi*. 9 (1): 5-46.

Çoban, A. (2014). Doğa toplum ve yöntem. H. Reyhan, A. Mutlu, H. H. Doğan ve A. S. Reyhan (Ed.). *Sosyal Çevre Bilimleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Demirdizen, E. (2013). Validebağ'da insanlar ve doğanın söz hakkı var. *Planlama Dergisi*. 23 (3), 109-110. doi: 10.5505/planlama.2013.63634.

Des Jardins, J. R. (2006). *Çevre Etiği*. Ruşen Keleş (Çev.).7. Baskı. Ankara: İmge Yayınevi.

Doğan, İ. (2015). *Sosyal Hizmet Uzmanlarının Çevresel Farkındalık Seviyeleri ile Çevreye Yönelik Tutumlarının Belirlenmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi/Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Foster, J. B. (1999). *Savunmasız Gezegen*. H. Ünder (Çev.) Ankara: Epos Yayınları.

Güçlü, Y. (2010). *İdari Yargı Kararlarının Uygulanması*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Keleş, R., Hamamcı, C. ve Çoban, A. (2012). *Çevre Politikası*. 7. Baskı. Ankara: İmge Yayınevi.

Kocaaslan, N. B. (2014, 24 Eylül). Validebağ'da belediyeden parsel cinliği: numara değiştirilip yargı baypas ediliyor. <http://diken.com.tr/uskudar-belediyesi/>

Korular. (1993). *Dünden Bugüne İstanbul Aksiklopedisi* içinde (Cilt. 3, s. 72-75). İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.

Miller, G. T. (1994). *Environmental Science*. 5. Baskı. Wadsworth Publications: California.

Özyol, A. İ. (2013). *Çevre Etiği Çerçevesinde Biopolitikaların Oluşturulmasında Katılımcılık*. (Yayınlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Rachel, J. (1993). *The Elements of Moral Philosophy*. 2. Baskı. New York: McGraw-Hill.

TÜİK, (2013). *Seçilmiş Göstergelerle İstanbul 2013*. Ankara: TÜİK Matbaası.
<http://www.tuik.gov.tr/ilGostergeleri/iller/ISTANBUL.pdf>

Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği (TMMOB) İstanbul Şubesi, (2014). Üsküdar'da kalan son yeşil alanımız Validebağ Korusu'na dokunmayın. <http://www.mimarist.org/odadan/4067-uskudar-da-kalan-son-yesil-alanimiz-validebag-korusu-na-dokunmayin.html>.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası. <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa82.htm>.

Uygur, G. (2004). Adalet ve hukuk devleti. *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*. 53 (3): 29-38.

Wenz, P. (1988). *Environmental Justice*. Albany: State University of New York Press.

Yazman, D. (2012, 14 Mayıs). Yeni rant alanları yaratılmak üzere kentsel açık-yeşil alanlar yapılaşmaya açılmış durumda. <http://arkitera.com/soylesi/293/son-10-yildir-yeni-rant-alanlari-yaratilmak-uzere-bir-cok-kentsel-acik-yesil-alanlar-yapilasmaya-acilmis-durumdadir>.

Willims, R. (1988). *Keywords*. London: Fontana Press.

http://bbc.com/turkce/ozeldosyalar/2014/10/141028_validebag_sosyalmeydan

<http://diken.com.tr/uskudar-belediyesi/>

<http://ogm.gov.tr/Sayfalar/Ormanlarimiz/Ilere-Gore-Orman-Varligi.aspx>

<http://listelist.com/validebag-korusu-hakkinda/>

<http://onedio.com/haber/validebag-korusu-nda-neler-oluyor--391674>

http://radikal.com.tr/cevre/validebagda_is_makinesi_hareketliliği-1220179

http://www.radikal.com.tr/cevre/iste_validebag_korusu_korusu_hakkindaki_yurutmeyi_durdurma_karari-1220451

<http://simplenewz.com/2014-10-23/mainstream/feed/4720>

<http://validebag.org/p/validebag-korusu.html>